

**כרוניקה של אסון ידוע מראש:
התפיסות, המעשים והמחדלים
שהובילו ל-7 באוקטובר**

פרק א': שתי קונספציות היסוד

ינואר 2026

פרק א': שתי קונספציות היסוד

ערב ה-7 באוקטובר הייתה ישראל שרויה בשתי קונספציות כלליות עיקריות:

א. קונספציה מדינית-אידיאולוגית

ב. קונספציה צבאית-אסטרטגית.

הקונספציה המדינית-אידיאולוגית:

יסוד היסודות של אסון ה-7 באוקטובר הייתה הקונספציה המדינית-אידיאולוגית. בחודשים ובשנים שלפני ה-7 באוקטובר שרר קונצנזוס פוליטי וציבורי לפיו הסכסוך הפלסטיני-ישראלי הגיע זה מכבר לשלב בו אין עוד חתירה פלסטינית או ערבית לחיסול מדינת ישראל בגבולות 67, אלא הסתפקות פלסטינית בהקמת מדינה שבירתה מזרח ירושלים, ובמאבק פלסטיני להשגת יעד זה.

תפיסה זו נחשבה תקפה במיוחד לגבי רצועת עזה; בישראל סברו כי בנסיגתה של ישראל מכל שטחי הרצועה במסגרת "תכנית ההתנתקות" כ-18 שנים קודם לכן, הגיעה תביעתם של הפלסטינים לגבי עזה לכדי מיצוי, ולפיכך, שאר שטחי מדינת ישראל כבר אינם יעד לכיבוש מחדש עבור המאבק הפלסטיני, ובוודאי לא הנגב המערבי. מבחינתה של ישראל, לא נתפסו סבבי העימות שהתנהלו לאורך השנים מול חמאס ומול ארגוני טרור נוספים ברצועת עזה כערעור על קיומה של מדינת ישראל מצדם של חמאס וארגוני הטרור, אלא כעימותים שנועדו להשגת מטרות כלכליות בעיקרן¹. המערכת הביטחונית ראתה בהיענות לתביעות כלכליות אלו אמצעי אשר ביכולתו - לצד שימוש באמצעים צבאיים – להביא להרגעה ואף להרתעה של חמאס ברצועה².

רוב מקבלי ההחלטות בכל הדרגים, וכן רוב הציבור בישראל, האמינו שישראל נמצאת על סף חתימת הסכמי שלום היסטוריים עם כמה מדינות ערביות, ובראשן סעודיה - מהלך אשר יוביל לקבלתה של מדינת ישראל באופן רשמי כמדינה מן המניין במזה"ת³. אמונה זו הפחיתה עוד יותר בעיני מקבלי ההחלטות את ההיתכנות למתקפת פתע קרקעית רחבת היקף בתחומי מדינת ישראל.

¹ המבצעים "עופרת יצוקה" (2008), "עמוד ענן" (2012), "צוק איתן" (2014), "שומר החומות" (2022) ו-"מגן וחץ" (סבב שהתנהל במאי 2023 מול הג'יהאד האסלאמי ובו חמאס לא השתתף, כחלק מההונאה האסטרטגית שניהל בכדי לשכנע את ישראל כי הוא "מורתע" וכי "פניו להסדרה").

² פרדיגמה זו, אשר הוגדרה כ"יצירת מחיר הפסד אזרחי" תדון בהרחבה בהמשך.

³ <https://www.ynet.co.il/news/article/rkluscg2>

<https://www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/2023/05/%D7%99%D7%95%D7%A1%D7%99-%D7%9B%D7%94%D7%9F-%D7%9C%D7%94%D7%A2%D7%A8%D7%9B%D7%AA%D7%99-%D7%A0%D7%95%D7%A8%D7%9E%D7%9C%D7%99%D7%96%D7%A6%D7%99%D7%94->

זאת, למרות שלא הייתה שום הצדקה לייחס את מגמות שלום אלו - אשר גם הן הוכחו כאשליה - גם למה שצפוי בעזה.

התחושה בציבור הייתה שלמרות בעיות ביטחוניות נקודתיות המצריכות התמודדות טקטית בעיקרה, הגיעה מדינת ישראל בגבולותיה הגיאוגרפיים הנוכחיים אל המנוחה והנחלה מבחינה מדינית-ביטחונית.⁴

מקבלי ההחלטות הישראלים (לרבות בכירי אמ"ן וראשי מחלקות המחקר שלו), וכן חלק גדול מהציבור הישראלי, היו בורים לגבי האידאולוגיה הפלסטינית, שהינה בעלת שני מרכיבים: מרכיב לאומי - המיוצג בעיקר על ידי אש"ף, ומרכיב דתי - המיוצג בעיקר על ידי החמאס וארגונים דתיים נוספים.⁵

מדינת ישראל, המונחת על ידי קודים תרבותיים מערביים-חילוניים, מתקשה "להיכנס לראשם" של קנאים דתיים (מכל הדתות), ולהבין את מערך השיקולים הדתיים והקודים התרבותיים המנחים אותם.

לכן, לא הצליחו מקבלי ההחלטות הישראליים להבין ולהפנים מספר עובדות בסיסיות על חמאס:

- אידאולוגיית החמאס, כארגון דתי רווי אמונות וקודים דתיים-תרבותיים המכתיבים את פעילותו ברוח נביא האסלאם מוחמד - מבכרת את השגת יעדיו הדתיים של הארגון על פני השגת "חיים טובים" ומימושם של "אינטרסים חומריים".
- 1500 שנות אסלאם ג'האדיסטי ואימפריאלי, אשר הצליח להתפשט ממרכז חצי האי-ערב לגבולות סין במזרח וגבולות צרפת במערב- אינן למכירה.
- הפרגמטיות לכאורה של אש"ף, אשר חתם על הסכם אוסלו, ואשר מושתתת ברובה המוחלט על המימד הלאומי, אינה משקפת את עמדת החמאס, שעבורו פלסטין הינה אדמת ווקף אסלאמי ולא רק טריטוריה לאומית.⁶

<https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000987983>

⁴ <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000987983>

⁵ יצויין כי בתוך המרכיב הלאומי קיים גם מרכיב דתי, וכן ההפך. ההבדל בין אש"ף לחמאס הינו משקלו היחסי של כל אחד מהמרכיבים במסגרת האידאולוגיה הכוללת.

⁶ לימים, יגדיר השר סמוטריץ' את חמאס כ"נכס" ואת הרש"פ כ"נטל" על סמך הבדלים אלו בין אידאולוגיית חמאס לבין זו של אש"ף

לחוסר הבנה זה היו השלכות ישירות ומרחיקות-לכת לגבי הערכת הסיכויים שחמאס יצא למתקפה. בתרבות המערבית, שיקולי הצלחתה של מתקפה מתוכננת, הינם, בדרך כלל, גורם בעל משקל מכריע בהחלטה האם להוציאה לפועל. לעומת זאת, באידיאולוגיה האסלאמית-ג'האדיסטית, שבבסיסה עומדת מסירת הנפש (שהאדה), שיקול זה כמעט שאינו קיים, שכן השהיד מקבל את גמולו בגן-עדן בין אם ינצח ובין אם יובס. בקוראן [9:52] מוזכר כי המוסלמי יכול לזכות ב"אחת משתי טובות" - או נצחון או שהאדה (אما النصر ام الشهادة)⁷.

הכרה בגישה זו הייתה אמורה להוביל למסקנה שחמאס מוכן להוציא לפועל מתקפה גם אם היא נדונה מראש לכישלון מבחינת השגת יעדיה הפיזיים, כל עוד היא עומדת בקריטריון של הבאת האידיאולוגיה האסלאמית לידי ביטוי.

ההתכחות לאידיאולוגיה הפלסטינית נבעה – בקרב השמאל הישראלי – מהעדר אמפתיה להבין שהפלסטינים אינם יכולים להשלים עם אובדן אדמתם והקמת מדינה יהודית על אדמה זו⁸. בקוראן מופיע מוטיב הגירוש והשיבה-נקמה מספר פעמים, כאשר "אלו שגורשו מבתיהם" בלא צדק (الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ) סופם לשוב לבתיהם⁹. בקרב השמאל הישראלי העדיפו להתעלם ממוטיב השיבה-נקמה האסלאמי, ובמקום זאת בחרו להתמקד במימד הפוליטי של סוגיית הפלסטינים, ככזו הניתנת לפתרון באמצעים מדיניים.

המרכז הפוליטי בישראל סבר כי עבור הפלסטינים שאיפות לאומיות הינן משניות, וכי עיקר דאגתם של הפלסטינים נתונה להבטחת רווחתם האישית כמניע מרכזי. על פי הנחה זו, כל עוד יינתנו לפלסטינים-כאינדיבידואלים - רמת חיים נאותה מבחינה חומרית, הם יזנחו בהדרגה את שאיפותיהם להגדרה לאומית ולשחרורה של פלסטין בכוח הנשק.

<https://quran.com/at-tawbah/52>⁷

⁸ אמפתיה, ללא הזדהות או סימפתיה לאויב, הינה מרכיב הכרחי בעבודת המודיעין.

⁹ סורה 60 הממתנה פסוק 9

إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوهُمْ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

סורה 59 الحشر פסוק 8

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

סורה 22 الحج פסוק 40

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَن يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّهُدَمَتِ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

הימין בישראל אמנם ראה את הפלסטינים בשטחים כאויב אשר עלול להתקומם, אך היה משוכנע כי ההרתעה הצבאית שהשיגה ישראל על אויביה מספיקה למניעת תרחיש זה.

כפי שיובהר בפירוט בהמשך, הקונצנזוס בדבר קץ הסכסוך היה מוצק ומושרש בתודעה הציבורית הישראלית עד כדי כך, שכל מידע שעמד בניגוד אליו נדחה על הסף בדרכים שונות. מידע רב ממקורות תקשורתיים ומחקריים זמינים היה יכול לערער את הקונצנזוס הזה ואף להפריכו. (לדוגמא, המידע שפרסם ממר"י במשך כל שנותיו על אידיאולוגיית החמאס, מחויבותו הדתית של חמאס להשגת מטרותיו והאינדוקטרינציה השיטתית להשמדת ישראל במערכת החינוך ברצועת עזה¹⁰. חמישה שבועות לפני מתקפת ה-7 באוקטובר אף פרסם מכון ממר"י התרעה ספציפית לאפשרות למלחמה בספטמבר-אוקטובר 2023¹¹).

מידע זה נדחה ותוייג כמוטה-פוליטית.

כחלק מהלך-הרוח הכללי של תום עידן הסכנה הקיומית, אימצה מערכת הבטחון תרבות ארגונית כמו-אזרחית. השאננות הגיעה לכלל מצב בו צה"ל מנהיג חופשות מרוכזות (חופשות "הדממה") בתקופות החגים כאילו אין איום כלל, ואף מפרסם אותן באתר האינטרנט שלו¹². כמו כן, היבטים קריטיים לביטחונה של המדינה הופרטו לחברות וגופים אזרחיים, כאילו הייתה מערכת הבטחון עוד חברת היי-טק מסחרית¹³.

כך התרחשה התופעה המדהימה שבעת פרוץ המתקפה בבוקר ה-7 באוקטובר, בעוד אזרחי עוטף עזה חסרי המגן- זקנים, נשים וטף, כמו גם החוגגים במסיבת הטבע- נטבחים, נרצחים, נאנסים, נשרפים חיים ונחטפים במאותיהם על ידי מחבלי החמאס - נמצאים קצינים בכירים רבים וראשי

¹⁰ <https://www.memri.org/reports/road-october-7-%E2%80%93-education-jihad-and-martyrdom>

¹¹ התרעתו של מכון ממר"י פורסמה בתאריך ה-1.9.2023, קצת יותר מחודש לפני המתקפה
<https://www.memri.org.il/cgi-webaxy/item?5897>

¹² <https://www.idf.il/%D7%94%D7%A9%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%AA-%D7%A9%D7%9C%D7%99/%D7%AA%D7%A0%D7%90%D7%99-%D7%94%D7%A9%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%A6%D7%94-%D7%9C/%D7%9E%D7%A9%D7%90%D7%91%D7%99-%D7%90%D7%A0%D7%95%D7%A9/%D7%9E%D7%94-%D7%96%D7%90%D7%AA-%D7%94%D7%93%D7%9E%D7%9E%D7%94/>

¹³ <https://library.mevaker.gov.il/sites/DigitalLibrary/Documents/2022/2022.3/2022.3-106-IDF-MikurHutz.pdf>

<https://1045fm.maariv.co.il/programs/media.aspx?ZrqvnVq=IFGDKE&c41t4nzVQ=FEG>

מערכת הביטחון בחופשות ופעילויות פנאי למיניהן. ראש אמ"ן - האיש העומד בראש הארגון האמון על מתן התרעה למלחמה - שהה בחופשה באילת, שר הביטחון התכונן לצאת לרכיבה על אופניו, ואילו ראש הממשלה, אשר שהה בביתו בקיסריה, החל בנסיעה מביתו לכיוון הקריה בתל-אביב רק בשעה 8:00 - שעה לאחר תחילת הטבח.

הקונספציה הצבאית-אסטרטגית:

בבסיס הקונספציה הצבאית-אסטרטגית, עמדה גישת "השתנות האיום" אשר נגזרה מהקונספציה המדינית-אידיאולוגית. גישה זו גרסה כי מאז תחילת שנות ה-2000 חלה מגמה עקבית של ירידה בהתכנות איום הפלישה הקרקעית למטרת השמדת מדינת ישראל מצד צבאות ערב. קונצנזוס צבאי זה התבסס על המגמות המדיניות אשר אותתו, כביכול, לכיוונם של הסכמי נורמליזציה עם מדינות ערביות ומוסלמיות שונות, ועל ההנחה לפיה ישראל חזקה צבאית מכל אויביה, ובעלת עליונות טכנולוגית ומודיעינית שאינה מאפשרת למבקשי רעתה להוציא לפועל מתקפה קרקעית קונבנציונלית שבכוחה לסכן את קיומה.

בעוד איום הפלישה הקרקעית רחבת ההיקף הלך והסתמן כבלתי-סביר, סימנו בצה"ל את איום המלחמה הא-סימטרית ב"עצימות מוגבלת" מול ארגוני טרור במעגל הקרוב, ואת האיום האיראני (פרוייקט הטילים המדויקים ופרוייקט הגרעין) במעגל הרחוק, כשני האיומים אליהם צה"ל צריך להתאים את עצמו מבחינה תפיסתית ומבנית.

השינויים שעבר צה"ל לאור תפיסת "השתנות האיום" עוגנו במסמך אסטרטגיית צה"ל אותו פרסמה לשכת הרמטכ"ל אייזנקוט בשנת 2015, ואשר עודכן שוב בשנת 2018. שינויים אלו עוגנו סופית ב-"מזכר 196" משנת 2019 (תחת הכותרת "קווים מנחים לתפיסת הבטחון של ישראל") אותו חיבר אייזנקוט כמה חודשים לאחר סיום תפקידו כרמטכ"ל, יחד עם אל"מ (מיל.) גבי סיבוני במסגרת המכון למחקרי ביטחון לאומי¹⁴. מסמכים אלו שיקפו, למעשה, את השינויים שכבר חולל אייזנקוט בצבא בזמן כהונתו כרמטכ"ל, ושימשו תשתית לעיצובו העתידי של צה"ל לשנים

¹⁴ אייזנקוט סיים את תפקידו כרמטכ"ל בחודש ינואר 2019. במהלך כהונתו פרסם פעמיים את מסמך אסטרטגיית צה"ל. בספטמבר 2019 פרסם אייזנקוט את "מזכר 196" אותו חיבר כ"עמית מחקר בכיר" ב-INSS יחד עם אל"מ (מיל.) גבי סיבוני. "מזכר 196" מפתח ומבסס עוד יותר את מסמך אסטרטגיית צה"ל.

https://www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/2019/10/memo196_6.pdf
<https://www.idf.il/media/3cdhcgro/strategy.pdf>

שאחריו. אמנם, ל"מזכר 196" לא היה כל מעמד חוקי מחייב, אך השינויים עליהם "המליץ" אייזנקוט במזכר כבר היו עובדה מוגמרת בעת שהועלו על הכתב.

יצוין, כי באמ"ן החלו שינויים אלו עוד טרם כניסת אייזנקוט לתפקידו כרמטכ"ל. כבר בשנת 2011, בהיותו ראש אמ"ן, התווה האלוף דאז (ולימים הרמטכ"ל) אביב כוכבי שינויים ארגוניים באמ"ן, אשר כווננו להגדרה מחודשת של ייעוד אמ"ן כיצרון מודיעין טקטי זמין לשם "לוחמה מבוססת מודיעין", ופחות התמקדו בתפקידו המסורתי של אמ"ן - התרעה למלחמה. כפי שהסביר זאת כוכבי עצמו במאמר שכתב כראש אמ"ן בשנת 2011:

"...לפתע התברר לאמ"ן שמושג ההתרעה, שנחשב עד אז לאבן יסוד בתפיסה הצה"לית, שוב אינו מגדיר את היחסים בין צה"ל לחיל"¹⁵.

לאחר "תהליך חשיבה" שהוביל כוכבי עם צוותי חשיבה באמ"ן, נקבע כי כדי להתאים את מערך המודיעין ל"מציאות משתנה" יצטרך אמ"ן "לשים דגש רב ונרחב על מודיעין אופרטיבי ומודיעין מבצעי".

שינויים מבניים אלו התבטאו גם בתכנית הרב-שנתית שניסח אייזנקוט עבור צה"ל (תר"ש גדעון), שבמסגרתה בוצע קיצוץ רוחבי של אנשי קבע מהסד"כ של יחידות היבשה¹⁶. זאת מתוך הנחה כי חלה "ירידה [ה] באיום הצבאות הסדירים המדינתיים ועליית איום של ארגונים תת-מדינתיים, בלתי-סדורים או סדורים למחצה...ירידה באיום התמרון לשטחנו והותרת איום חדירה מוגבלת לשם פח"ע או הישגיים תודעתיים", כלשונו של אייזנקוט¹⁷.

תפיסה זו חלחלה אל דרגי הפיקוד הבכיר עד רמת אלופי הפיקוד, ומשם הכתיבה את תפיסת ההפעלה הטקטית בדרג מפקדי האוגדות ומפקדי השטח. בדבריו ב"כנס השנתי לביטחון

¹⁵ <https://www.idf.il/media/grgoqlza/%D7%91%D7%99%D7%9F-%D7%94%D7%A7%D7%98%D7%91%D7%99%D7%9D-2-%D7%9E%D7%A2%D7%A9%D7%94-%D7%90%D7%9E%D7%9F-%D7%90%D7%91%D7%99%D7%91-%D7%9B%D7%95%D7%9B%D7%91%D7%99-%D7%95%D7%A2%D7%A8%D7%9F-%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%98%D7%9C.pdf>

<https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001316194>¹⁶

¹⁷

<https://www.idf.il/media/cdqpafku/%D7%90%D7%A1%D7%98%D7%A8%D7%98%D7%92%D7%99%D7%99%D7%AA-%D7%A6%D7%94%D7%9C.pdf>

ודמוקרטיה" שנערך בדצמבר 2021, אמר אלוף פיקוד דרום דאז (ומי שכהן לפני כן כמפקד אוגדת עזה) האלוף אליעזר טולדנו:

"עד 1973, אויבנו בנו את כוחם על מנת לאיים על שטחה של מדינת ישראל הצעירה. בעשורים האחרונים הם התייאשו מלעשות זאת, והם בונים את כוחם על מנת לפגוע בחוסן הישראלי...".

שינויים אלו היו השלב האחרון במעבר של צה"ל מצבא יוזם והתקפי המתבסס על דוקטרינה צבאית של הרתעה, התרעה והכרעה פיזית של האויב - המותאמות כולן לתרחיש הייחוס של מתקפת פתע קרקעית, לצבא המבוסס על עקרונות ההגנה, ה"עליונות מודיעינית" ו-ה"נצחון" (בהגדרתו הסובייקטיבית תלויית-התודעה) במקום הכרעה פיזית של האויב.

הסיבה לשינויים אלו הייתה האמונה הרווחת בצה"ל לפיה תם עידן המלחמות הגדולות, וכי כעת יכול צה"ל – הנהנה מעליונות צבאית, מודיעינית וטכנולוגית על כל צבאות הסביבה הקרובה - להתמקד במשימות סיכוליות והגנתיות מבוססות מודיעין טכנולוגי מדוייק (לוחמ"מ - לוחמה מבוססת מודיעין), בעוד הדרג המדיני חותר להסכמים והסדרים עם מדינות ערביות במרחב.

הנחה זו גם עמדה במרכז של פרדיגמת המב"ם ("המלחמה בין המלחמות") שפיתח אייזנקוט בתקופתו כרמטכ"ל, שבמרכז עומדת השאיפה להימנע ממלחמה כמעט בכל מחיר, על מנת לשמר את "אינטרוול השקט", כלומר את תקופת הרגיעה - לזמן ארוך ככל האפשר.

כיצד פירשו בחמאס את השינויים בתפיסת הבטחון של ישראל

ממסמכי שלל שנכתבו על ידי מחלקת המחקר המודיעיני של חמאס, שנתפסו על ידי צה"ל במהלך מלחמת חרבות הברזל, עלה כי חמאס עקב אחר שינויים אלו בתפיסת הביטחון של ישראל ובאסטרטגיית צה"ל, וראה בהם אינדיקציות לחולשתה.

- מדיניות נתניהו, שנמנע מהגדרת הכרעת חמאס כמטרה, והעדיף את גישת "ניהול הסכסוך" - נתפסה בעיני חמאס כחוסר יכולת, יותר מאשר חוסר רצון, של ישראל להיכנס לעימות מול חמאס.
- מימד ההגנה, כך סברו בחמאס, התווסף לתפיסת הבטחון של ישראל כביטוי למעבר לאסטרטגיה מגיבה והגנתית. כלומר, ישראל אינה יוזמת מכה מקדימה נגד חמאס משום שהיא מורתעת מפני תגובתו האלימה, אשר צפויה להגיע כתגובה למהלך שכזה מצד ישראל. עבור חמאס היה מסמך אסטרטגיית צה"ל משנת 2018, או כפי שהם כינו אותו -

"מסמך אייזנקוט" – לראיה ברורה כי יחסי הכוחות בין ישראל לחמאס השתנו - לטובתו של חמאס¹⁸.

- כמו כן, מאותו מחקר שביצע חמאס עולה כי הארגון שאב עידוד רב וחזוק לדימויו העצמי ממסמך אייזנקוט מ-2018, בו הוגדר חמאס כ"ארגון תת-מדינתי" (בדומה לחיזבאללה) ולא רק כ"ארגון טרור"¹⁹.
- לפי חמאס, מנהיגים ישראלים אימצו מדיניות של הגדרת מטרות עמומות למלחמה (כגון "החזרת ההרתעה" ו-"השבת השקט") - או אי הגדרת מטרות בכלל, מחשש שהגדרת מטרות ספציפיות תעצים את כישלונם לכשמטרות אלו לא יושגו. גם מגמה זו נתפסה אצל חמאס כביטוי לחוסר היכולת של ישראל להשיג את מטרותיה מולו באמצעים צבאיים²⁰.
- בעיני חמאס, השימוש שעשתה ישראל בכלי ההרתעה הכלכליים-אזרחיים היה עדות נוספת לאי-רצונה של ישראל להיכנס לעימות צבאי מול חמאס.

¹⁸ <https://www.terrorism-info.org.il/he/%D7%A8%D7%90%D7%99%D7%99%D7%AA-%D7%97%D7%9E%D7%90%D7%A1-%D7%90%D7%AA-%D7%9E%D7%93%D7%99%D7%A0%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%A1%D7%91%D7%91%D7%99-%D7%94%D7%94%D7%A8%D7%AA%D7%A2%D7%94-%D7%A9%D7%9C-%D7%99/>

¹⁹ <https://www.idf.il/media/h0flvaxw/%D7%91%D7%99%D7%9F-%D7%94%D7%A7%D7%98%D7%91%D7%99%D7%9D-%D7%9E%D7%A2%D7%92%D7%9C-%D7%A9%D7%9C%D7%99%D7%A9%D7%99-%D7%9C%D7%90%D7%AA%D7%A8.pdf>

²⁰ במקרה זה, ייחס חמאס את שינוי המדיניות הישראלית לכשלונו של ראש הממשלה אהוד אולמרט להשיג מטרה כלשהי משלושת המטרות שהציב במבצע "עופרת יצוקה" (2008) מול חמאס (לטענת חמאס, הגדרות המבצע לפי אולמרט היו "מיטוט שלטון חמאס", "החזרת החייל החטוף גלעד שליט" ו"הפסקת ירי הרקטות לעבר ישראל"). יצויין כי לא נמצא בסיס לדברים - החזרת שליט מעולם לא הוגדרה באופן רשמי כחלק ממטרות מבצע "עופרת יצוקה".

<https://www.gov.il/he/pages/speechgaza271208>